

Buletinul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului

- hotărâri și decizii împotriva României în anul 2021 -

Cuprins

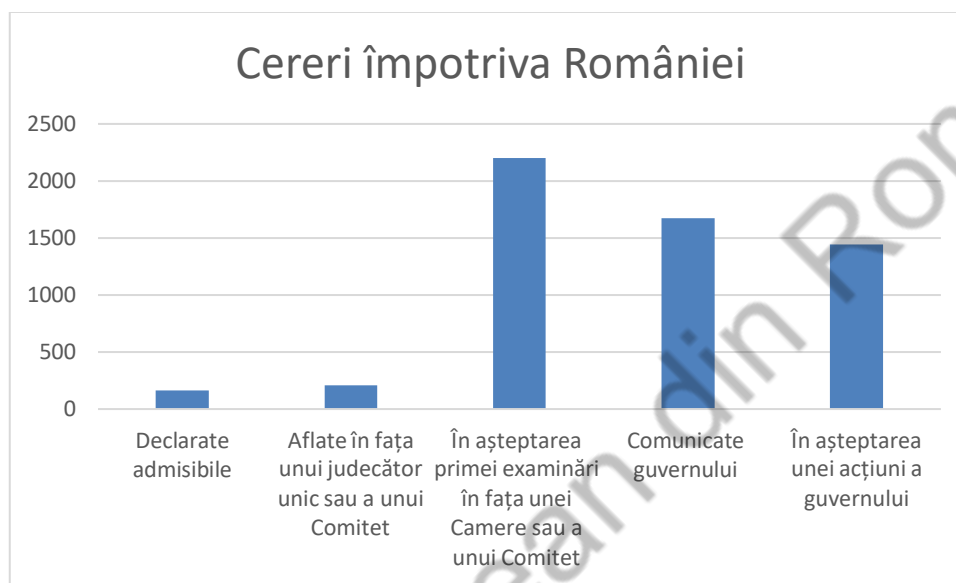
I. Statistici

II. Cauze importante pronunțate de Curte împotriva României în anul 2021

Abu Garbieh împotriva României
Asociația Accept și alții împotriva României
Borgovan împotriva României
Buliga împotriva României
Buzoianu împotriva României
D. și alții împotriva României
Daneș și alții împotriva României
Dragnea împotriva României
Groza împotriva României
Hassine împotriva României
Istrate împotriva României
Khater și Li împotriva României
Marin împotriva României
Mihăilescu împotriva României
Mironescu împotriva României
N. împotriva României (nr. 2)
Nedelcu împotriva României
Negulescu împotriva României
Polgar împotriva României
R.D. și I.M.D. împotriva României
SC Bio Farmland Betriebs împotriva României
SC Gerom Real Estate SA împotriva României
SC Uzinexport SA împotriva României (nr. 2)
Tartousi împotriva României
Terheș împotriva României
Tökés împotriva României
Toma împotriva României
Țiriac împotriva României
Văcean împotriva României
Vegh și alții împotriva României
Wellane Limited împotriva României
X și Y împotriva României

I. Statistici

Potrivit ultimului raport de activitate¹ al Curții Europene a Drepturilor Omului, la 31 decembrie 2021, Curtea avea înregistrate pe rolul său 5690² de cereri îndreptate împotriva României, cereri aflate în diverse etape procedurale: 165 declarate admisibile (reprezentând 2,89% din numărul total); 208 din categoria VI-VII aflate în fața unui judecător unic sau a unui Comitet (3,65%)³; 2203 din categoria I-V în așteptarea primei examinări în fața unei Camere sau a unui Comitet (38,71%); 1672 comunicate guvernului român (29,38%); 1442 în așteptarea unei acțiuni a guvernului (25,34%).

Astfel, România se află pe locul 4 din cele 47 de țări ale Consiliului Europei, după Federația Rusă, Turcia și Ucraina, și la distanță mare de următoarea clasată, Italia.⁴

Din 1994 până în 2021, Curtea a pronunțat un număr de 1673 de hotărâri împotriva României, împărțite astfel: 1469 în care s-a constatat încălcarea a cel puțin unui articol din Convenția europeană a drepturilor omului; 86 în care concluzia Curții a fost de neîncălcare a vreunui articol; 45 în care s-a luat act de soluționarea amiabilă dintre guvern și reclamant; 73 reprezentând alte hotărâri. Și aici România ocupă un fruntaș loc 5, în urma Turciei, Federației Ruse, Italiei și Ucrainei și devansând Polonia.

În ceea ce privește anul 2021, Curtea a pronunțat 95 de hotărâri (privind 2971 de cereri):

- constatarea încălcării a cel puțin unui articol din Convenție - **76**;
- constatarea neîncălcării niciunui articol - **9**;
- soluționare amiabilă - **7**;
- alte hotărâri - **3**.

În funcție de articolul din Convenție încălcat, hotărârile de condamnare se prezintă astfel:

- art. 2 (dreptul la viață) - **4**;

¹ Raportul a fost publicat în ianuarie 2022 și poate fi accesat [aici](#).

² Numărul cererilor este mai mare dacă sunt luate în calcul și cele pentru care formularul completat corespunzător nu era încă primit de Curte.

³ În iunie 2009, Curtea a adoptat o politică de stabilire a priorităților pentru a accelera prelucrarea și soluționarea cauzelor importante, grave și urgente. Au fost stabilite 7 categorii, mergând de la cauze urgente privind reclamanți vulnerabili (cat. I) la cauze vădit inadmisibile, soluționate de judecător unic (cat. VII). A se vedea, pe larg, [aici](#).

⁴ Numărul cererilor pendente împotriva României reprezintă aprox. 12% din numărul total al cererilor; pentru detalii, a se vedea raportul de activitate citat.

- b) art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane și degradante) - 46;
- c) art. 5 (dreptul la libertate și siguranță) - 2;
- d) art. 6 (dreptul la un proces echitabil) - 11;
- e) art. 7 (nicio pedeapsă fără lege) - 1;
- f) art. 6 (neexecutare) - 2;
- g) art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) - 6;
- h) art. 10 (libertatea de exprimare) - 2;
- i) art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) - 1;
- j) art. 14 (interzicerea discriminării) - 2;
- k) art. 1 din Protocolul nr. 1 (protecția proprietății) - 8;
- l) art. 3 din Protocolul nr. 1 (alegeri libere) - 1;
- m) alte articole ale Convenției - 3.

II. Cauze importante pronunțate de Curte împotriva României în anul 2021

Victor Laurențiu Marin împotriva României

(12.01.2021, cererea nr. 75614/14)

Mihail Mihăilescu împotriva României

(12.01.2021, cererea nr. 3795/15)

neîncălcarea art. 6 (proces echitabil)

Cauzele au avut ca obiect noua etapă procedurală introdusă în legislația penală română în 2014 în faza preliminară a procesului penal - procedura de judecată în camera preliminară - și dacă această etapă slăbește poziția inculpatului sau învinutului într-o procedură civilă ulterioară, astfel încât respectiva procedură să devină inechitabilă. Legislația internă relevantă privind faza preliminară a fost între timp modificată, dispozițiile art. 341 alin. (5) C. proc. pen. fiind declarate neconstituționale.⁵

În cauza *Laurențiu Marin*, tatăl reclamantului a murit într-un accident de mașină care a făcut obiectul unei anchete penale. Prin rezoluția procurorului din decembrie 2014, s-a dispus neînceperea urmăririi penale, reținându-se că tatăl reclamantului a fost răspunzător pentru accident, încercând să traverseze un drum aglomerat printr-un loc nepermis. Reclamantul în cauza *Mihail Mihăilescu* a formulat o plângere penală împotriva fostei soacre pentru mărturie mincinoasă, în urma procesului de divorț. Prin rezoluția procurorului din decembrie 2014, s-a dispus neînceperea urmăririi penale, reținându-se că nu au existat probe suficiente pentru a se stabili cu certitudine vinovăția. Ambii reclamânți s-au constituit părți civile în cadrul proceselor penale respective. Cauzele au ajuns ulterior în fața unui judecător de cameră preliminară, care a confirmat rezoluțiile procurorului de neîncepere a urmăririi penale; contestațiile reclamantilor au fost respinse. În ambele cauze, sunt pendinte procesele civile ulterioare.

În fața Curții, în temeiul art. 6 § 1⁶, reclamânții au susținut că procedurile în camera preliminară nu au fost echitabile, deoarece s-au desfășurat în camera de consiliu, fără prezența lor, fiind în imposibilitate de a-și prezenta argumentele.

Curtea a reținut că latura civilă a art. 6 § 1 era aplicabilă din momentul în care victima sau rudele sale s-au constituit părți civile în cadrul procesului penal, chiar și în faza preliminară a anchetei penale. Această fază ar putea avea importanță pentru procesul civil, datorită impactului decisiv pe care rezultatul procesului penal l-ar putea avea, în anumite circumstanțe, asupra procesului civil, cât și deoarece elementele de probă colectate de autorități ar putea fi utilizate în procesul civil și s-ar putea dovedi esențiale pentru stabilirea pretențiilor.

⁵ Decizia Curții Constituționale nr. 559 din 21 octombrie 2014.

⁶ Trimiterile din text se fac la Convenția europeană a drepturilor omului și protocoalele ulterioare, disponibile [aici](#), precum și la Regulamentul Curții, disponibil [aici](#).

În conformitate cu cadrul juridic relevant în vigoare la acea dată, procedura în fața judecătorului de cameră preliminară s-a derulat în camera de consiliu și în absența părților. Acestea nu au putut decât să formuleze observații scrise în fața judecătorului cu privire la admisibilitatea și temeiurile plângerii formulate împotriva rezoluției procurorului de neîncepere a urmăririi penale, nu s-au putut întemeia pe nicio prevedere legală care să le acorde în mod expres posibilitatea de a solicita judecătorului de cameră preliminară o audiere publică și orală și nu au putut să solicite judecătorului să administreze din nou probele aflate la dosar sau să adauge noi probe. De asemenea, încheierile judecătorului de cameră preliminară nu au putut fi atacate.

Curtea a admis că, în funcție de împrejurări, asemenea decizii ale judecătorului de cameră preliminară ar putea avea un efect mai mult sau mai puțin extins asupra examinării laturii civile a procedurii. Cu toate acestea, deciziile au afectat mai degrabă modul în care o instanță penală chemată printr-un rechizitoriu să stabilească atât latura penală, cât și cea civilă a procesului ar putea examina cauza și ar putea examina elementele de probă considerate legale sau nelegale de judecătorul din faza preliminară procesului. Curtea nu crede că asemenea decizii afectează în mod similar modul în care instanța civilă poate examina o cauză și elementele de probă necesare, în cazul unui proces civil separat, în special în cazul în care procesul penal a fost încheiat în faza de judecată preliminară.

*X și Y împotriva României*⁷

(19.01.2021, cererile nr. 2145/16 și 20607/16)

încălcarea art. 8 (respectarea vieții private)

Cauza a avut ca obiect refuzul autorităților naționale de a recunoaște identitatea masculină a persoanelor transgender fără o intervenție chirurgicală de schimbare de sex. Reclamanții, persoane transgender, au formulat cereri pentru modificarea indicatorilor de gen din actele de stare civilă (prenumele, sexul și prima cifră a codului numeric personal). Autoritățile administrative și judiciare au respins cererile cu motivarea că, pentru a justifica o astfel de cerere, este necesar ca solicitantul să parcurgă o intervenție chirurgicală de schimbare a sexului.

Curtea a observat că legislația română nu consacră o procedură specifică cererilor de recunoaștere legală a realocării sexelor, așa cum se întâmplă, de exemplu, în Italia, și că instanțele naționale au recunoscut lipsa din legislația internă a unei proceduri specifice pentru schimbarea sexului unei persoane.

Instanțele naționale au considerat că principiul autodeterminării nu a fost suficient pentru a admite cererile de realocare a sexului formulate în fața lor. Curtea a văzut în această poziție o rigiditate a raționamentului privind recunoașterea identității de gen a reclamanților care i-a plasat, pentru o perioadă nerezonabilă și continuă, într-o situație tulburătoare care le inspiră sentimente de vulnerabilitate, umilință și neajutorare, anxietate. Instanțele naționale i-au pus pe reclamanți, care nu doreau o operație de reatribuire a sexului, într-o dilemă fără rezolvare: fie să fie supuși acestei intervenții, în ciuda opoziției lor, și să renunțe la exercitarea deplină a dreptului lor la respectarea integrității lor fizice, care derivă în special din dreptul la respectarea vieții private garantat de art. 8, dar și de art. 3, fie să renunțe la recunoașterea identității lor sexuale, care se încadrează și în dreptul la respectarea vieții private. Curtea a considerat acest lucru ca o perturbare a justului echilibru pe care statele părți trebuie să îl mențină între interesul general și interesele persoanelor în cauză.

⁷ Hotărârea integrală în limba română [aici](#).

Buliga împotriva României

(16.02.2021, cererea nr. 22003/12)

Negulescu împotriva României

(16.02.2021, cererea nr. 11230/12)

încălcarea art. 6 (proces echitabil)

Ambele cauze au avut ca obiect corectitudinea procedurilor privind infracțiuni minore săvârșite de reclamanți. Invocând art. 6 § 1 și 3 lit. d) (dreptul la un proces echitabil și dreptul de a obține citarea și audierea martorilor), reclamanții s-au plâns de caracterul inequitabil al procedurilor și au susținut că le-a fost încălcat dreptul de a audia martori.

În cauze, împotriva reclamanților au fost inițiate cercetări penale pentru comiterea de infracțiuni minore. Deși procurorii de caz au considerat că reclamanții sunt vinovați, faptele lor nu au fost considerate suficient de grave pentru a constitui o infracțiune astfel că le-a fost impusă o amendă administrativă. Plângerile acestora în fața instanțelor naționale au fost respinse.

Curtea a constatat că, deși procedura din fața instanței trebuia să se rezume doar la verificarea legalității soluției dată de procuror, totuși aceasta a făcut referire la vinovăția celui cercetat, cu trimitere la declarațiile martorilor.⁸ Or, martorii respectivi nu fuseseră audiați de instanță, ci doar de procuror. Mai mult, în fiecare cauză, procurorul nu a oferit reclamanților posibilitatea ca ei sau avocatul lor să pună întrebări martorilor. Așadar, aceștia nu au beneficiat de un proces echitabil, astfel cum este consacrat la art. 6 § 1 și 3 lit. d) din Convenție.

Hassine împotriva României

(9.03.2021, cererea nr. 35328/13)

încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 7 (garanții procedurale în cazul expulzării de străini)

Cererea a avut ca obiect procedura administrativă la finalul căreia reclamantul a fost îndepărtat de pe teritoriul României din motive de securitate națională și a privit, în special, legalitatea măsurii reținerii sale - luarea în custodie publică - și respectarea drepturilor sale procedurale. Reclamantul s-a plâns că nu a beneficiat de garanții împotriva arbitrariului, în cadrul procedurii de declarare a acestuia drept persoană indezirabilă, neavând acces nici el, nici avocatul său, la informațiile și înscrisurile clasificate pe care s-au întemeiat cele două hotărâri pronunțate în cauză.

Curtea a constatat că drepturile procedurale ale reclamantului au fost supuse unor limitări semnificative, fără ca necesitatea acestora să fie analizată corespunzător de către o autoritate independentă la nivel național. De asemenea, reclamantul nu a primit informații cu privire la comportamentul său concret care a fost considerat că pune în pericol securitatea națională și nici cu privire la modalitatea de desfășurare a procedurii de declarare ca persoană indezirabilă pe teritoriul României. În ceea ce privește întinderea controlului efectuat, Curtea a considerat că simplul fapt că decizia de expulzare a fost luată de înalte autorități judiciare independente, fără să fie posibilă verificarea dacă acestea și-au exercitat efectiv competențele conferite de dreptul român, nu este de natură să compenseze restricțiile suferite de persoana în cauză în exercitarea drepturilor sale procedurale.

În concluzie, Curtea a reținut încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 7 la Convenție, apreciind că restricțiile aduse reclamantului în drepturile sale derivând din articolul respectiv nu au fost compensate în cadrul procedurii naționale, astfel încât să se păstreze însăși esența acestor drepturi.

⁸ Contrar raționamentului Curții, prin două decizii pronunțate în 2004 și 2006, Curtea Constituțională a decis că limitarea elementelor de probă - doar actele de urmărire penală și înscrisuri noi - care puteau fi examinate în cadrul procedurii prevăzute la art. 278¹ C. proc. pen. (art. 341 din noul Cod de procedură penală) era justificată de natura specifică a acestei proceduri. Procedura (utilizată de reclamanți în speță) nu privea fondul procesului penal și avea ca scop doar verificarea legalității deciziilor adoptate de procuror. Curtea Constituțională a considerat că, potrivit procedurii, această verificare a fost efectuată prin examinarea documentelor aflate la dosarul penal care au stat la baza deciziei procurorului.

Istrate împotriva României

(13.04.2021, cererea nr. 44546/13)

neîncălcarea art. 6 (dreptul la un proces echitabil; prezumție de nevinovăție)

Reclamantul s-a plâns, în temeiul art. 6 § 2 din Convenție⁹, de o încălcare a principiului prezumției de nevinovăție, susținând că, în cauză, destituirea sa disciplinară din cadrul Poliției a fost dispusă ca urmare a punerii în mișcare a acțiunii penale pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui autovehicul sub influența alcoolului, și această sancțiune disciplinară a fost menținută și după încetarea procesului penal pentru lipsă de probe.

Curtea a reținut că autoritățile interne, după ce au constatat că reclamantul a condus autovehiculul sub influența alcoolului, în deciziile administrative și judiciare emise în cadrul procedurii, s-au limitat să susțină că acesta a încălcat normele care reglementează statutul și regimul disciplinar aplicabile agenților de poliție, în special Ordinul ministrului de interne nr. 400/2004 și Legea nr. 360/2002. În plus, curtea de apel nu a luat în considerare infracțiunea ca atare, ci s-a referit doar la conducerea unui vehicul „sub influența alcoolului”, fără a avea în vedere o cantitate specifică de alcool prezentă în sângele reclamantului.

Comisia disciplinară era abilitată și capabilă să stabilească în mod autonom faptele cu care a fost sesizată, pe baza unor cerințe de probă mai puțin stricte decât cele din procesul penal. De asemenea, aceasta era liberă să aprecieze dacă comportamentul reclamantului la momentul accidentului care a dus la ancheta penală a respectat cerințele etice și disciplinare impuse de statutul de polițist. Întemeindu-se pe declarațiile făcute de reclamant în cursul anchetei disciplinare, precum și pe celelalte elemente de probă strânse de organele de urmărire penală, superiorii acestuia au reținut consumul de alcool al persoanei în cauză și au considerat că a fost implicat într-un accident rutier, ceea ce, în opinia lor, a fost suficient pentru a stabili existența unei abateri disciplinare suficient de grave pentru a-l destitui.

Terheș împotriva României

(13.04.2021, cererea nr. 49333/20)

decizie de inadmisibilitate (art. 5; lipsire de libertate)

Reclamantul, ales în 2019 deputat în Parlamentul European, se afla în România la momentul faptelor. Cauza a privit restricțiile de deplasare a persoanelor, între 24 martie și 14 mai 2020, măsură care limita părăsirea domiciliului, luată de guvernul român pentru a face față pandemiei de Covid-19. Reclamantul a susținut că măsura aplicată în România, căreia a trebuit să i se conformeze, a reprezentat o lipsire de libertate.

Curtea a declarat cererea inadmisibilă, hotărând că era incompatibilă cu prevederile Convenției. S-a considerat, în special, că măsura contestată nu poate fi asimilată măsurii arestului la domiciliu. În plus, nivelul restricțiilor impuse libertății de circulație a reclamantului nu permitea să se considere că măsura impusă de autoritățile române a reprezentat o lipsire de libertate. Curtea a considerat așadar că reclamantul nu putea fi considerat ca lipsit de libertate în sensul art. 5 § 1 (dreptul la libertate și la siguranță) din Convenție. În această cauză, Curtea a acordat importanță și faptului că reclamantul nu a explicat în mod concret efectele pe care măsura contestată le-a avut asupra stării sale. Astfel, nu a pretins că a trebuit să rămână închis constant la domiciliu pe întreaga durată a stării de urgență. Într-un mod mai general, Curtea a constatat că persoana în cauză nu a prezentat nicio probă concretă pentru a descrie în ce mod au afectat-o efectiv restricțiile de deplasare.

⁹ Trimiterile din text se fac la Convenția europeană a drepturilor omului și protocoalele ulterioare, disponibile [aici](#), precum și la Regulamentul Curții, disponibil [aici](#).

Tökés împotriva României

(27.04.2021, cererile nr. 15976/16 și 50461/17)

încălcarea art. 10 (libertatea de exprimare)

Plângerea a avut ca obiect sancțiunea contravențională aplicată reclamantului, deputat în Parlamentul European, în conformitate cu art. 49 lit. a) din Legea nr. 185/2013 privind amplasarea și autorizarea mijloacelor de publicitate, deoarece a arborat steagul Ținutului Secuiesc pe clădirea ce găzduia biroul său din România. Reclamantul a susținut că sancțiunea impusă - avertisment - constituie o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare.

Curtea a reținut că, pentru a identifica legislația aplicabilă și pentru a încadra drapelele drept publicitate, instanțele naționale nu au efectuat nicio analiză a conținutului real al drapelelor în cauză și nu au furnizat niciun exemplu concret de activități sau evenimente pentru care aceste pavilioane au reprezentat publicitate. Cu toate acestea, o astfel de examinare ar fi fost cu atât mai importantă cu cât, în anumite împrejurări, utilizarea drapelului secuiesc ar putea ridica probleme sensibile în cadrul societății române, în legătură cu o problemă de interes general, și anume autonomia teritoriilor locuite de minoritatea maghiară. Într-un astfel de context, instanțele naționale, mai bine plasate, în principiu, pentru a interpreta intenția care stă la baza unui discurs și pentru a evalua modul în care publicul poate percepe și reacționa la acesta, ar fi trebuit să ofere mai multe explicații pentru a-și justifica decizia de a încadra drapelele în cauză drept publicitate. Toate aceste fapte care nu au fost reținute de instanțele naționale erau de natură să apropie arborarea drapelelor în cauză de discursul politic mai degrabă decât de discursul comercial.

În plus, hotărârile pronunțate de instanțele naționale sunt foarte laconice în ceea ce privește necesitatea ingerinței și nu conțin suficiente elemente care să permită să fie înțeles raționamentul care a justificat această ingerință. În pofida caracterului lor concis, motivele invocate de instanțele naționale în susținerea concluziilor lor sugerează o examinare a proporționalității sancțiunii aplicate. Gravitatea redusă a sancțiunii nu poate compensa, în sine, lipsa unor motive pertinente și suficiente pentru a restrânge dreptul la libertatea de exprimare.

Asociația Accept și alții împotriva României¹⁰

(1.06.2021, cererea nr. 19237/16)

încălcarea art. 14 (interzicerea discriminării); încălcarea art. 11 (libertatea de întrunire și de asociere)

Cererea a privit neîndeplinirea obligației autorităților de a proteja întrunirea comunității LGBT din România din 20 februarie 2013 și de a desfășura o anchetă efectivă ulterioară asupra plângerilor reclamantilor, precum și consecințele asupra dreptului acestora la libertatea de întrunire și de asociere pașnică. Reclamantii au invocat art. 3, 8, 11, 13 și 14 din Convenție, precum și art. 1 din Protocolul nr. 12.

La data respectivă, la Muzeul Țăranului Român din București, o proiecție de film a fost violent întreruptă de grupuri extremiste prin ocuparea sălii de cinema, scandarea unor lozinci homofobe, utilizarea publică de însemne legionare și neonaziste și amenințări cu moartea la adresa publicului și a organizatorilor.

În ceea ce privește obligația de protecție, Curtea a reținut că, deși la fața locului erau prezenți un mare număr de agenți de poliție și jandarmi, bine echipați și conștienți cu privire la posibila opoziție față de eveniment, aceștia nu i-au oprit pe contrademonstranți și au rămas în afara camerei în care a avut loc incidentul și s-au abținut în mare măsură să intervină. În consecință, autoritățile nu au apreciat în mod corect riscul suportat de reclamantii individuali aflați în mâinile intrușilor și nu au răspuns în mod adecvat pentru a le proteja demnitatea împotriva atacurilor homofobe ale terților.

În ceea ce privește obligația de a desfășura o anchetă efectivă, Curtea a reținut următoarele:

¹⁰ Hotărârea integrală în limba română [aici](#).

1. Reclamanții au formulat plângerea penală la 2 săptămâni după incident, cu o descriere faptică detaliată, procurorii având la acel moment chiar și numele intrușilor. Cu toate acestea, nu au fost luate măsuri semnificative timp de un an, iar durata totală a anchetei a reprezentat mai mult de 4 ani și 8 luni;

2. Intrușii nu au fost niciodată anchetați ori acuzați în mod formal, deși unii dintre ei au fost audiați ca martori de către poliție doar 4 ani mai târziu;

3. Autoritățile au considerat că presupusele amenințări sau remarci nu au atins pragul prevăzut de legea aplicabilă pentru a constitui o infracțiune. Cu toate acestea, Curtea a reiterat faptul că, deși nu susține că fiecare expresie a urii trebuie, ca atare, să atragă urmărirea penală și pedepsele penale, comentariile care denotă ură și incitarea la violență, în mod evident ilegale din punctul de vedere al faptelor, ar putea impune, în principiu, statelor să adopte anumite măsuri pozitive. De asemenea, incitarea la ură nu reprezintă în mod necesar un apel la un act de violență sau la alte fapte penale. Atacurile împotriva persoanelor comise prin insultarea, ridiculizarea sau calomnierea anumitor grupuri de populație ar putea fi suficiente pentru ca autoritățile să favorizeze discursurile rasiste sub forma libertății de expresie exercitate într-un mod iresponsabil.

4. Curtea a subliniat faptul că necesitatea de a efectua o anchetă relevantă cu privire la posibilitatea ca motivele discriminatorii aflate în spatele abuzurilor este absolută, dată fiind ostilitatea împotriva comunității LGBT din statul pârât și în lumina dovezilor că insultele homofobe au fost utilizate de intruși în timpul incidentului. În absența unei astfel de anchete, infracțiunile motivate de prejudecăți ar fi în mod inevitabil tratate pe picior de egalitate cu cazurile aflate în afara acestui spectru, iar indiferența rezultată ar fi egală cu achitarea oficială sau chiar complicitatea.

În concluzie, autoritățile nu și-au îndeplinit obligația pozitivă de a investiga în mod efectiv dacă abuzurile verbale îndreptate împotriva reclamanților individuali constituie o infracțiune motivată de homofobie. În acest sens, autoritățile și-au arătat propria subiectivitate față de membrii comunității LGBT.

SC Gerom Real Estate SA împotriva României

(22.06.2021, cererea nr. 41714/13)

încălcarea art. 6 (proces echitabil; dreptul de acces la o instanță)

Invocând art. 6 § 1, societatea reclamantă s-a plâns Curții că a fost privată de dreptul său de acces la o instanță ca urmare a respingerii cererii sale de anulare parțială a unei hotărâri de guvern, fără ca instanța să examineze fondul cererii. Reclamanta s-a aflat în imposibilitate de a contesta în instanță hotărârea respectivă prin care a fost înscris în lista de bunuri aparținând domeniului public local un imobil despre care societatea reclamantă afirmă că îi aparține.

Curtea a constatat că soluția reținută de instanțele naționale este contrară jurisprudenței constante a Curții Constituționale, care a examinat teza potrivit căreia contestarea unui act administrativ unilateral individual fără termen de perimare ar fi contrară principiului securității juridice și a respins-o prin decizii motivate corespunzător.¹¹ În ceea ce privește dreptul Uniunii Europene menționat în hotărârea Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care a fost respins recursul societății reclamante, Curtea a constatat că această instanță nu a citat niciun exemplu din jurisprudența CJUE care să împiedice controlul legalității actului administrativ invocat de societatea reclamantă. În concluzie, interpretarea de către instanțele naționale a jurisprudenței Curții și, în consecință, respingerea cererii societății reclamante au fost rezultatul unei erori vădite de drept care a dus la o „denegare de dreptate”.

¹¹ În mai multe decizii (nr. 404/2008, nr. 425/2008 și nr. 416/2011), Curtea Constituțională a statuat că principiul securității juridice nu se opune controlului legalității unui act administrativ unilateral individual adoptat înainte de intrarea în vigoare a acestei legi.

SC Bio Farmland Betriebs împotriva României

(13.07.2021, cererea nr. 43639/17)

încălcarea art. 6 (dreptul la un proces echitabil; cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare)

Societatea reclamantă s-a plâns de o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție, susținând că, acționând ca instanță de recurs, curtea de apel a respins fără motiv cererea sa de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Curtea a reținut, din jurisprudența sa anterioară, că, atunci când este sesizată pe baza unei acuzații de încălcare a art. 6 § 1, sarcina sa este de a se asigura că decizia de refuz criticată este însoțită de o motivare corespunzătoare.

De asemenea, Curtea a reținut că instanțele naționale ale căror decizii nu fac obiectul controlului jurisdicțional în dreptul național, care refuză să sesizeze CJUE pentru o întrebare preliminară referitoare la interpretarea dreptului Uniunii ridicată în fața lor, sunt obligate să își motiveze refuzul conform obiectivelor prevăzute de jurisprudența CJUE.¹² În speță însă, curtea de apel s-a mulțumit să constate că nu era necesar să se discute cererea de sesizare a CJUE, fără a face referire la niciunul din cele 3 criterii *Cilfit*. Simplul fapt de a menționa că dispozițiile ordinului ministrului erau contrare art. 18 din Regulamentul (UE) nr. 65/2001 nu constituie un răspuns clar cu privire la motivul refuzului.

Polgar împotriva României

(20.07.2021, cererea nr. 39412/19)

încălcarea art. 3; încălcarea art. 13 (condiții de detenție; cale de atac efectivă)

Reclamantul a susținut că condițiile detenției sale în penitenciarele din Aiud, Deva și Gherla, precum și cele ale transferurilor între aceste penitenciare au constituit tratamente inumane și degradante, contrare art. 3 din Convenție. De asemenea, s-a plâns de ineficacitatea acțiunii sale în răspundere civilă delictuală soluționată prin hotărârea curții de apel, din cauza modului în care instanțele naționale au aplicat termenul de prescripție în materie civilă, și a cuantumului, insuficient în opinia sa, al despăgubirii pe care a primit-o pentru prejudiciul moral.

Instanțele naționale au stabilit, prin hotărâre definitivă, că, în timpul detenției sale în Penitenciarul Deva, reclamantul a dispus de un spațiu personal mai mic de 3 m².

Cu privire la cel de-al doilea capăt de cerere, Curtea a reținut că jurisprudența internă a evoluat considerabil de la hotărârea pilot *Rezmiveș și alții împotriva României*, având în vedere criteriile utilizate de instanțele naționale pentru a evalua condițiile precare de detenție și pentru a compensa prejudiciul moral suferit de reclamanți. Această jurisprudență a fost consolidată prin decizia ICCJ din 19 februarie 2020, care a stabilit criteriile de bază care trebuie aplicate în astfel de acțiuni. Astfel, o acțiune în răspundere delictuală, astfel cum a fost interpretată în mod constant de instanțele naționale, este, de la 13 ianuarie 2021, o cale de atac efectivă pentru persoanele care consideră că au fost supuse unor condiții precare de detenție sau de transport, întrucât, la momentul introducerii acțiunii lor, acestea nu mai sunt deținute în aceste condiții. Un posibil refuz sistematic al instanțelor naționale de a analiza plângerile privind condițiile precare de detenție în conformitate cu principiile și cu standardele stabilite de Curte în jurisprudența sa ar putea pune sub semnul întrebării eficacitatea acțiunii. Curtea își păstrează competența finală de control cu privire la orice plângere formulată de reclamanți care, în conformitate cu principiul subsidiarității, au epuizat căile de atac interne disponibile.

¹² Hotărârea *CJUE S.r.l. Cilfit și Lanificio di Gavardo S.p.a. împotriva Ministerului Sănătății* (C-283/81, 6 octombrie 1982, ECLI:EU:C:1982:335, pct. 21). Instanțele naționale ale căror decizii nu fac obiectul controlului jurisdicțional în dreptul național trebuie să aprecieze dacă este necesară o decizie privind un aspect al dreptului Uniunii. Acestea nu sunt obligate să sesizeze o problemă de interpretare a dreptului Uniunii ridicată în fața lor atunci când consideră că: 1. „întrebarea este lipsită de relevanță”; 2. „dispoziția în cauză a fost deja interpretată de CJUE”; 3. „aplicarea corectă a dreptului Uniunii este atât de evidentă încât nu lasă loc de îndoieli întemeiate”.

D. și alții împotriva României¹³

(28.09.2021, cererea nr. 16526/19)

decizie de inadmisibilitate (art. 5; detenție legală)

Primul reclamant, cetățean irakian, condamnat de instanțele române la pedeapsa cu închisoarea și interzicerea exercitării dreptului de ședere pe teritoriul României, s-a plâns Curții cu privire la durata nerezonabilă a luării sale în custodie publică și asupra faptului că nu a existat nicio posibilitate rezonabilă de a fi îndepărtat de pe teritoriul național atât timp cât procedura de expulzare a fost suspendată ca urmare a aplicării de către Curte a art. 39 din Regulament. Reclamantul s-a mai plâns și cu privire la faptul că autoritățile naționale nu au acționat cu diligență și bună-credință și nu au avut în vedere măsuri mai puțin restrictive, precum acordarea documentului de tolerat.

Curtea a reținut că măsura de luare în custodie publică a primului reclamant a făcut obiectul unui control din partea instanțelor interne și că reclamantul nu a susținut că, în cadrul unei astfel de proceduri, instanțele române nu erau competente să decidă cu privire la eliberarea sa în cazul în care constatau că nu mai există posibilități rezonabile de a obține îndepărtarea sa de pe teritoriul național. Curțile de apel din București și Timișoara au examinat cu promptitudine situația persoanei în cauză în lumina dispozițiilor legale aplicabile și au luat în considerare măsurile luate de autorități în vederea îndepărtării sale de pe teritoriu. De fiecare dată, acestea au considerat că autoritățile române au dat dovadă de o diligență constantă în găsirea unei țări terțe care să-l poată găzdui și că exista o șansă concretă de a-l îndepărta de pe teritoriul României. Curtea a mai reținut că, atunci când măsura de luare în custodie publică a încetat la termenul de 18 luni prevăzut de dreptul intern, primului reclamant i s-a acordat documentul de tolerat pe teritoriul României.

Dragnea împotriva României

(28.09.2021, cererea nr. 75317/17)

decizie de inadmisibilitate (art. 6; proces echitabil)

Cauza a avut ca obiect contestația la executare a unei hotărâri pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție prin care reclamantul, fostul președinte al Camerei Deputaților, a fost condamnat la 2 ani de închisoare, cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, pentru abuz în serviciu în timpul campaniei electorale. Reclamantul a susținut că, în procedura în fața ICCJ, 2 dintre cei 5 judecători ai completului de 5 judecători nu au semnat hotărârea și s-au pensionat înainte de redactarea motivării. Președintele ICCJ a înlocuit semnătura celor doi judecători în cauză cu semnătura sa, în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură penală. În fața Curții, invocând art. 6, reclamantul s-a plâns cu privire la respingerea de către ICCJ a contestației sale la executarea hotărârii de condamnare.

Curtea a observat că, în speță, reclamantul a ales să denunțe, prin contestarea executării, neregularitățile pretins comise la semnarea hotărârii definitive din 22 aprilie 2016 prin care a fost pronunțată condamnarea sa. Astfel, analiza Înaltei Curți s-a limitat doar la clarificarea aspectului dacă nesemnarea hotărârii de condamnare de către 2 dintre cei 5 judecători ai completului constituia sau nu constituia un motiv de natură să împiedice executarea hotărârii. În aceste condiții, chiar presupunând că ar fi vorba despre o cale de atac extraordinară, Curtea a constatat că Înalta Curte nu s-a pronunțat cu privire la temeinicia „acuzăției penale” privindu-l pe reclamant, ci s-a limitat să constate că motivul invocat de acesta în susținerea contestației sale nu constituia un obstacol de natură să împiedice executarea pedepsei definitive, în sensul Codului de procedură penală.

¹³ Faptele din prezenta cauză sunt legate de cele expuse în *D. și alții împotriva României*.

R.D. și I.M.D. împotriva României

(12.10.2021, cererea nr. 35402/14)

încălcarea art. 5; încălcarea art. 8 (privare de libertate; internare medicală forțată; administrare forțată de medicamente)

Cererea a avut ca obiect internarea forțată a reclamantilor într-un spital de psihiatrie pentru a-i obliga să urmeze un tratament medical.

Curtea a reținut că hotărârea prin care s-a dispus internarea s-a întemeiat pe 2 rapoarte de expertiză criminalistică, prin care s-a stabilit că reclamantii suferă de tulburare delirantă persistentă, lipsă de discernământ și că trebuie să urmeze tratament medical. Curtea a considerat inacceptabil faptul că expertizele respective au fost efectuate cu mai mult de 3 ani înainte de hotărârea prin care s-a dispus internarea. Lipsa unei evaluări medicale recente este suficientă pentru a concluziona că privarea de libertate a reclamantilor a fost contrară art. 5 din Convenție. În plus, internarea unei persoane trebuie justificată în mod corespunzător și nu s-a stabilit că reclamantii ar fi fost periculoși pentru ei înșiși sau pentru alții.

Cu privire la cel de-al doilea capăt de cerere, Curtea a reiterat faptul că administrarea forțată a medicamentelor constituie o problemă gravă pentru integritatea fizică a unei persoane, motiv pentru care o astfel de măsură trebuie să se întemeieze pe o bază legală care conține garanții adecvate împotriva arbitrariului. Curtea a observat că niciuna dintre dispozițiile legale relevante în speță, art. 107, 109-110 din noul Cod penal și art. 566-572 din noul Cod de procedură penală, nu stabilește regimul aplicabil tratamentului medical eficient al bolilor mintale: cum se asigură îngrijirea în spitalele de psihiatrie, cine este autorizat să decidă asupra tratamentului care urmează să fie administrat, cum se procedează dacă pacientul nu dorește să primească tratamentul prescris, cum poate fi atacată decizia medicului cu privire la medicamentele care urmează să fie administrate unui pacient. În aceste condiții, Curtea a constatat că reclamantii nu au avut la dispoziție nicio cale de atac care să le permită să ceară unei instanțe să se pronunțe asupra legalității administrării forțate a medicamentelor, asupra proporționalității măsurii sau asupra încetării efectelor acesteia.

Wellane Limited împotriva României¹⁴

(12.10.2021, cererea nr. 9616/14)

încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 (confiscare specială; drept de proprietate)

Cererea a privit sechestrarea unei sume din conturile bancare ale societății reclamante în vederea confiscării speciale. Măsura a fost decisă de parchet în cadrul unei anchete penale referitoare la manipularea piețelor financiare și spălare a banilor privindu-l pe singurul acționar al societății reclamante. Acesta s-a plâns Curții aspra imposibilității contestării deciziei procurorului în instanță până la finalizarea anchetei penale.

Curtea a recunoscut, atunci când sunt implicate acuzații de infracțiuni economice grave, importanța desfășurării cu diligență a anchetelor penale pentru a stabili faptele în mod adecvat și pentru a putea finaliza procedurile în mod corespunzător. Cu toate acestea, având în vedere elementele deja examinate, inclusiv durata măsurii de punere sub sechestrul a bunurilor societății reclamante și valoarea sumelor devenite indisponibile, precum și faptul că societatea reclamantă s-a aflat în imposibilitatea de a sesiza instanțele naționale pentru a contesta măsura în discuție, dispusă în cadrul unei proceduri penale la care nu a fost parte, Curtea a considerat că autoritățile naționale nu au păstrat un just echilibru între interesul general al societății și interesele societății reclamante, căreia i-a fost impusă o sarcină fiscală excesivă. În consecință, Curtea a reținut că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.

¹⁴ Hotărârea integrală în limba română [aici](#).

Buzoianu împotriva României

(2.11.2021, cererea nr. 44595/15)

încălcarea art. 6 (dreptul de acces la o instanță; proces echitabil)

Reclamantul a fost revocat, înainte de expirarea mandatului, prin decizia plenului Parlamentului, din funcția de membru și președinte al Consiliului Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor pentru neîndeplinirea atribuțiilor profesionale. Invocând art. 6 din Convenție în fața Curții, reclamantul a susținut că dreptul său de acces la instanță a fost încălcat întrucât, pe de o parte, nu a putut contesta decizia Parlamentului pentru a fi examinată pe fond de o instanță independentă și imparțială întrucât instanțele de drept comun i-au respins acțiunea împotriva acestei decizii, aceasta din urmă **putând fi revizuită exclusiv prin invocarea unei excepții de neconstituționalitate în fața Curții Constituționale, și, pe de altă parte, aceasta din urmă a respins contestația împotriva deciziei ca inadmisibilă**, deoarece legea română nu prevede un drept de acțiune individuală la Curtea Constituțională.

Curtea a observat că instanțele interne nu au apreciat legalitatea deciziei criticate, ci s-au limitat să admită că Parlamentul avea dreptul de a o adopta și trebuia să o facă cu o anumită majoritate. În plus, acestea și-au limitat aprecierea la stabilirea naturii actului în litigiu și nu s-au referit deloc la temeiurile cauzei și nici nu a examinat dacă și în ce măsură condițiile procedurale și de fond obligatorii pentru revocarea unui membru CSA au fost îndeplinite în speță. Întinderea controlului judiciar de care a dispus reclamantul în împrejurările speței nu poate fi considerată „suficientă” în sensul art. 6 din Convenție. În opinia Curții, acest lucru nu poate fi conciliat cu esența dreptului de acces la o instanță, care nu include doar dreptul de a introduce o acțiune, ci și dreptul de a obține soluționarea litigiului de către o instanță. Atunci când există o dispută serioasă și autentică cu privire la legalitatea intervenției în drepturile civile ale unei persoane, care se referă fie la însăși existența, fie la întinderea dreptului civil afirmat, art. 6 § 1 acordă persoanei interesate „dreptul ca instanța să soluționeze această chestiune de drept intern”.¹⁵

Curtea a concluzionat că statul pârât a încălcat dreptul de acces al reclamantului la o instanță din cauza limitării controlului cauzei sale prin hotărârea instanțelor naționale.

Tartousi împotriva României

(2.11.2021, cererea nr. 35366/15)

încălcarea art. 6 (proces echitabil; interogatoriu martor)

Cererea a avut ca obiect încălcarea dreptului reclamantului la un proces echitabil, în sensul art. 6 § 1 și 3 lit. d) din Convenție, din cauza imposibilității acestuia de a obține audierea unui martor al parchetului și a nesemnării deciziei definitive pronunțate în apel de către unul dintre judecătorii din completul de judecată, care se pensionase.

Curtea a reținut că Înalta Curte de Casație și Justiție, instanța de apel, a respins cererea reclamantului de a obține interogarea unui martor, precizând că o nouă interogare a acestuia nu constituia un element de probă necesar, întrucât fuseseră deja instrumentate alte elemente de probă și, ulterior, a hotărât că interogatoriul din cadrul comisiei rogatorii în cauză era relevant. În situația în care parchetul se bazează pe o astfel de declarație a unui martor și instanța poate utiliza această declarație pentru a-și întemeia verdictul de vinovăție, interesul apărării de a putea obține interogarea martorului în cauză în prezența sa trebuie să fie prezumat și, ca atare, constituie un motiv suficient pentru a admite cererea apărării de citare a martorului respectiv.

De asemenea, ICCJ nu a avut în vedere, în niciun moment, luarea unor măsuri pentru a-i oferi persoanei în cauză posibilitatea de a obține audierea acestui martor al acuzării, fie solicitând înfățișarea la proces, fie prin altă procedură. Având în vedere abordarea strictă adoptată de ICCJ în unele cauze anterioare, Curtea nu a fost convinsă că aceasta a luat în considerare „toate măsurile rezonabile” pentru a asigura înfățișarea martorului la proces și pentru a-i permite astfel reclamantului să obțină audierea acestuia. Deși a admis că reclamantul a beneficiat de anumite garanții procedurale importante, care i-au permis să

¹⁵ A se vedea și cauza *Parohia greco-catolică Lupeni și alții împotriva României*, pct. 85.

conteste credibilitatea și fiabilitatea declarației martorului, având în vedere importanța declarației acestuia și contextul special în care a fost obținută, precum și gravitatea pedepsei impuse reclamantului, Curtea a apreciat că aceste garanții nu pot fi considerate suficiente pentru a compensa dificultățile cauzate apărării reclamantului.

SC Uzinexport SA împotriva României (nr. 2)¹⁶

(2.11.2021, cererea nr. 15586/15)

încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 (drept de proprietate; convertire obligatorie a creanței la un curs valutar impus)

Societatea reclamantă s-a plâns Curții că i-a fost încălcat dreptul la respectarea bunurilor proprii ca urmare a convertirii creanței sale la un curs de schimb special stabilit de stat, considerând că aceasta echivalează cu o naționalizare.

Curtea a reținut, în speță, că reclamanta era titulara unei creanțe împotriva Irakului. Prin HG nr. 1638/2008, Guvernul a impus convertirea creanței reclamantei în monedă națională la cursul de schimb special de 0,0015 RON pentru un dolar american. Reclamanta, care nu a consimțit la această convertire, s-a văzut obligată să accepte acest curs, care a atras o reducere substanțială a valorii nominale a creanței sale.

Curtea a constatat, examinând hotărârile pronunțate în prezenta cauză de instanțele interne care au soluționat acțiunea civilă introdusă de reclamantă împotriva Ministerului Finanțelor, că aceste instanțe nu au pus în balanță interesele aflate în joc, respectiv interesul general și protejarea dreptului reclamantei la respectarea bunurilor sale. Acestea au acordat o pondere decisivă faptului că numai statul era abilitat să negocieze recuperarea creanței reclamantei și să decidă asupra destinației sumelor virate de Irak în temeiul acestei creanțe. Instanțele interne au hotărât astfel că statul putea decide liber convertirea creanței în monedă națională la un curs mai mic decât cel practicat de BNR, orice cerere de invalidare a acestui curs de către puterea judecătorească fiind inadmisibilă întrucât aceasta din urmă risca să încalce competențele legiuitorului.

Curtea a constatat că nici instanțele de contencios administrativ nu au răspuns la argumentul reclamantei constând în denunțarea caracterului arbitrar și disproportionat al cursului de schimb special, din motivarea deciziilor lor reieșind că controlul aplicat HG nr. 1638/2008 s-a limitat la legalitatea procedurii adoptării acesteia și conformității acesteia cu Legea nr. 247/2005.

În consecință, s-a concluzionat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1.

Abu Garbieh împotriva României

(2.11.2021, cererea nr. 60975/13)

Khater și Li împotriva României

(2.11.2021, cererile nr. 29755/12 și 44355/13)

încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 7 (expulzare; garanții procedurale)

Cererile au avut ca obiect problema garanțiilor procedurale de care reclamantii au pretins că au fost privați în cursul procedurii administrative la finalul căreia le-a fost aplicată măsura interzicerii intrării pe teritoriul României timp de 10 ani din motive de securitate națională.

S-a reținut, în prima cauză, că reclamantul, cetățean iordanian cu reședința de 10 ani în România, a fost declarat în lipsă de către Curtea de Apel București indezirabil pentru activități teroriste de natură să aducă atingere securității naționale; drept urmare, Oficiul Român de Imigrări i-a revocat dreptul de ședere. Prin intermediul unui avocat care nu deținea certificat ORNISS, reclamantul a declarat recurs. Înalta Curte de Casație și Justiție a menținut decizia curții de apel, considerând că măsura luată era prevăzută de o lege accesibilă și previzibilă și urmărirea obiectivul legitim de a proteja securitatea națională și siguranța publică.

¹⁶ Hotărârea integrală în limba română [aici](#).

Procedura a fost identică, a notat Curtea, și în cea de-a doua cauză, celor 2 cetățeni chinezi fiindu-le aplicată o măsură similară de interdicere a intrării pe teritoriul României timp de 10 ani din motive de securitate națională, aceștia aflându-se însă pe teritoriul României pe durata procedurii.

Curtea a observat, mai întâi, că autoritățile naționale nu i-au informat pe reclamânți cu privire la posibilitatea de a fi reprezentat de un avocat care deținea un certificat ORNISS. Aceștia ar fi putut cu mare dificultate, la momentul respectiv, să aibă acces efectiv și în timp util la lista avocaților titulari ai unui astfel de certificat, cu atât mai mult cu cât numărul lor era foarte mic.

Curtea a considerat că procedura prevăzută de dreptul român pentru declararea indezirabilității pe teritoriul național are caracter judiciar, iar instanțele competente în materie sunt instanțe superioare în ierarhia instanțelor române și beneficiază de independența necesară în sensul jurisprudenței Curții. În opinia Curții, acestea sunt garanții importante care trebuie luate în considerare la evaluarea factorilor care ar fi putut atenua efectele restrângerilor asupra exercitării drepturilor procedurale ale reclamantului. Cu toate acestea, având în vedere informațiile foarte limitate și generale de care dispuneau reclamânții, întinderea controlului exercitat de instanțele naționale cu privire la temeinicia expulzării solicitate ar fi trebuit să fie și mai aprofundată.

Curtea a reținut că parchetul a depus la dosarul cauzelor documente calificate drept „secrete”. Deși atât instanța de fond, cât și cea de recurs au susținut că și-au întemeiat deciziile pe documentele respective, acestea au furnizat răspunsuri foarte generale pentru a respinge afirmațiile reclamânților, potrivit cărora nu au acționat în detrimentul securității naționale. Cu alte cuvinte, niciun element din dosar nu a permis Curții să considere că instanțele naționale au efectuat efectiv o verificare a credibilității și a realității informațiilor furnizate de parchet.

În concluzie, Curtea a considerat, în ambele cauze, că restrângerile drepturilor reclamânților în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 7 nu au fost compensate în cadrul unei proceduri naționale astfel încât să se păstreze însăși substanța acestor drepturi.

N. împotriva României (nr. 2)

(16.11.2021, cererea nr. 38048/16)

încălcarea art. 8 (dreptul la respectarea vieții private; interzis judecătoresc; tutore)

Cererea a avut ca obiect procedura în care instanțele naționale, bazându-se în principal pe expertize medicale, l-au pus pe reclamant sub interdicție judecătorească și i-au numit un tutore, căruia i-au acordat autoritate deplină asupra sa. Reclamantul a susținut, de asemenea, că nu a fost consultat în procedura ulterioară de schimbare a tutorelui.

În ceea ce privește punerea sub interdicție, Curtea a considerat că drepturile reclamantului au fost restrânse de legislație mai mult decât era strict necesar și că această restrângere a avut repercusiuni extrem de grave asupra sa, acesta fiind într-o stare de dependență deplină de tutorii săi, cărora instanțele sesizate le-au transferat exercitarea drepturilor sale. Curtea a arătat însă că măsura de punere sub interdicție nu putea fi modificată, că Codul civil prevedea o capacitate juridică totală și o incapacitate juridică totală, dar nu prevedea o „capacitate parțială”, iar cadrul juridic în vigoare nu oferea judecătorilor - sau, în speță, experților - nicio posibilitate de a evalua situația reclamantului în mod individual și procesul decizional nu permitea, așadar, luarea în considerare a nevoilor și a dorințelor reale ale reclamantului.¹⁷

În ceea ce privește schimbarea tutorelui, Curtea a observat că reclamantul, pus sub interdicție judecătorească, a fost împiedicat să stabilească cui ar trebui să încredințeze protejarea intereselor sale și exercitarea drepturilor sale. Având în vedere importanța rolului jucat de un tutore, această situație a constituit o ingerință suplimentară în exercitarea de către reclamant a dreptului său la respectarea vieții private.

¹⁷ Curtea a reținut cu satisfacție că, în Decizia nr. 601 din 16 iulie 2020, Curtea Constituțională a declarat dispozițiile legale în cauză ca fiind neconstituționale și contrare obligațiilor internaționale ale statului de a proteja drepturile persoanelor cu dizabilități.

Procedura în cauză nu conținea garanții adecvate în raport cu gravitatea ingerinței și cu importanța intereselor pe care le implica. Curtea a arătat că singurele părți la procedură au fost autoritățile de asistență socială și cei doi tutori, că reclamantul nu a putut să se prezinte personal, că a fost exclus din procedură pentru simplul motiv că se afla sub tutelă și fără a ține seama de starea sa reală sau de capacitatea sa de a înțelege importanța procedurii și de a-și exprima preferințele și că, deși se pare că, într-o anumită etapă, și-a dat consimțământul pentru schimbarea tutorelui, decizia instanței nu l-a luat în considerare. Decizia atacată nu a fost niciodată comunicată reclamantului și reglementările în vigoare la acel moment permiteau persoanelor puse sub interdicție judecătorească să introducă o acțiune în justiție numai pentru a ridica măsura privativă de libertate. Curtea nu a fost convinsă nici că reclamantul avea o posibilitate reală de a formula o cale de atac împotriva deciziei în litigiu.

Văcean împotriva României

(16.11.2021, cererea nr. 47695/14)

încălcarea art. 8 (dreptul la respectarea vieții private; dreptul la respectarea reputației)

Cererea a avut ca obiect neîndeplinirea de către autoritățile naționale a obligațiilor de protejare a dreptului la reputație al reclamantului. Acesta, numit în urma unui concurs în postul de director al Filarmonicii Arad, a făcut obiectul unor reportaje în mass-media după mediatizarea unei înregistrări video cu furtul dintr-o parcare, existând o asemănare fizică între autorul infracțiunii și reclamant. După ce judecătoria i-a dat câștig de cauză reclamantului, instanța de recurs - Tribunalul Arad - i-a respins definitiv acțiunea în despăgubiri, considerând că reportajele reprezentau anchete jurnalistice de interes public.

Curtea a reținut că tribunalul s-a limitat să considere că publicarea interviului în cauză făcea parte dintr-o anchetă jurnalistică de interes general, fără a clarifica aspectul dacă, în speță, libertatea presei putea justifica publicarea repetată a afirmațiilor calomnioase și ingerința pe care forma și conținutul articolelor în cauză ar fi putut să o aibă asupra dreptului reclamantului la protecția reputației sale. Tribunalul nu a examinat nici natura declarațiilor cuprinse în articolele în litigiu, nici aspectul dacă jurnaliștii trebuiau să justifice conținutul pe o bază factuală. Cu toate acestea, articolele menționate urmăreau să transmită publicului un mesaj neechivoc - și anume că reclamantul, viitorul director al unei instituții publice, făcea sau ar fi trebuit să facă obiectul unei anchete penale pentru furt. În aceste condiții, instanța ar fi trebuit să examineze dacă acestea se întemeiau pe o bază factuală obiectivă și suficientă. Tribunalul nu a analizat nici amploarea distribuției pe internet a articolelor în litigiu, accesibilitatea acestor articole sau impactul lor asupra situației reclamantului. În consecință, instanța de recurs nu a luat în considerare criteriile stabilite în jurisprudența Curții și nu a pus în balanță dreptul reclamantului la respectarea reputației sale și dreptul jurnaliștilor la libertatea de exprimare.

Nedelcu împotriva României

(16.11.2021, cererea nr. 39290/19)

încălcarea art. 2 (dreptul la viață; anchetă efectivă)

Invocând art. 2 din Convenție, reclamanta s-a plâns Curții susținând că statul nu și-a îndeplinit obligația pozitivă de a-i proteja dreptul la viață și că autoritățile interne nu au efectuat o anchetă efectivă cu privire la împrejurările accidentului pe care l-a suferit pe o scară rulantă într-o stație de metrou în București.

Curtea a constatat că nu a fost un accident întâmplător, iar cauza sa a reprezentat-o problema de siguranță a scării pentru care era răspunzătoare societatea M, care exploata rețeaua de metrou din București. Deși funcționarea scărilor rulante nu este în mod normal o activitate periculoasă, accidentele pot fi foarte grave sau fatale. Pentru a asigura siguranța acestora, autoritățile publice au adoptat Legea nr. 64/2008 care prevede măsuri specifice, inclusiv obligația operatorilor de a obține un certificat de conformitate care să garanteze utilizarea în condiții de siguranță a scărilor, de a asigura întreținerea acestor aparate și de

a monitoriza funcționarea lor.¹⁸ Astfel, societatea avea obligația legală de a controla în mod regulat funcționarea scărilor pentru a garanta siguranța utilizatorilor. Prin urmare, ea nu poate fi exonerată de această obligație invocând furtul, în împrejurări care nu au fost niciodată elucidate, al unei părți din această scară. În consecință, Curtea a constatat neglijența societății, în special în ceea ce privește întreținerea scării.

*Toma împotriva României*¹⁹

(16.11.2021, cererea nr. 19146/18)

încălcarea art. 3; încălcarea art. 6 (rele tratamente; proces echitabil; anchetă efectivă)

Implicați într-o dispută, reclamantii au suferit vătămări și au fost sancționați pentru participare la o încăierare. În fața Curții, aceștia au susținut că au fost supuși la rele tratamente de către mai multe alte persoane particulare și că nu a fost efectuată nicio anchetă efectivă în acest sens. De asemenea, au denunțat inechitatea procedurii în urma căreia au fost sancționați cu amendă administrativă.

Cu privire la primul capăt de cerere, Curtea a constatat că reclamantii au formulat o plângere penală în care s-au constituit părți civile pentru a obține despăgubiri pentru violențele suferite. Cu toate acestea, nu a fost inițiată nicio anchetă, autoritățile nu au încercat să identifice persoanele care i-au vătămat pe reclamantii sau să stabilească circumstanțele exacte în care aceștia au fost vătămați. În plus, reclamantii nu au fost asociați în anchetă, întrucât parchetul a refuzat să-i lase să ia cunoștință despre înscrisurile aflate la dosar. Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din Convenție.

Cu privire la cel de-al doilea capăt de cerere, Curtea a reținut că reclamantii au contestat în fața judecătorului de cameră preliminară temeinicia ordonanței parchetului prin care fuseseră condamnați la plata unei amenzi pentru participarea la o încăierare. Aceștia au pus la îndoială credibilitatea mai multor martori pe ale căror declarații se întemeiase ordonanța parchetului. În plus, au susținut că ancheta fusese superficială și s-au plâns de refuzul parchetului de a le permite accesul la înscrisurile aflate la dosar. Judecătorul de cameră preliminară a respins plângerea reclamantilor fără a răspunde la niciunul dintre argumentele lor și fără a asculta măcar părțile în cauză. Procedând astfel, judecătorul respectiv, care s-a pronunțat în ultimă instanță cu privire la acuzația de participare la o încăierare și a confirmat sancțiunea aplicată reclamantilor, le-a limitat în mod semnificativ dreptul la apărare. În consecință, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

Mironescu împotriva României

(30.11.2021, cererea nr. 17504/18)

încălcarea art. 3 din Protocolul nr. 1 (dreptul la alegeri libere; restrângerea dreptului de vot)

Reclamantul s-a plâns cu privire la faptul că nu a putut vota la alegerile parlamentare care au avut loc în timpul executării pedepsei într-un penitenciar situat în afara circumscripției electorale unde își avea domiciliul.

Curtea a reținut că, deși instanța care l-a declarat vinovat și l-a condamnat pe reclamant nu a limitat dreptul său de vot, acesta a fost privat de acest drept în măsura în care legislația internă nu-i permitea să voteze decât în circumscripția electorală unde își avea domiciliul. Curtea a admis că legiuitorului îi este imposibil să ia în considerare fiecare caz în parte. Cu toate acestea, a constatat cu îngrijorare că deținuților din statul pârât li se acordă sau li se refuză posibilitatea de a-și exercita dreptul de vot (în cazul în care acest drept nu a fost restrâns prin hotărârea judecătorească de condamnare) în mod complet aleatoriu, iar persoanele în cauză nu au niciun control asupra situației și exercitarea dreptului de vot depinde exclusiv de autorități. Faptul că statul pârât a găsit soluții pentru a permite cetățenilor săi cu reședința în străinătate și militarilor și polițiștilor aflați în misiune în străinătate să voteze într-o altă circumscripție electorală decât cea de domiciliu

¹⁸ Legea nr. 64/2008 privind funcționarea în condiții de siguranță a instalațiilor sub presiune, instalațiilor de ridicat și a aparatelor consumatoare de combustibil a fost republicată în Monitorul Oficial nr. 399 din 8 iunie 2015.

¹⁹ Hotărârea integrală în limba română [aici](#).

sau de reședință demonstrează că criteriul domiciliului nu este esențial în contextul sistemului electoral în vigoare. În consecință, Curtea a considerat că obligația statului de a garanta deținuților aflați în situația reclamantului posibilitatea de a-și exercita dreptul de vot nu pare insurmontabilă.

Țiriac împotriva României

(30.11.2021, cererea nr. 51107/16)

neîncălcarea art. 8 (dreptul la respectarea vieții private; libertatea de exprimare)

Cererea a avut ca obiect respingerea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a unei acțiuni în răspundere civilă delictuală introdusă de reclamant împotriva unui jurnalist și a unei societăți care deține un ziar național pentru publicarea unui articol pretins calomnios referitor la reclamant. Invocând art. 8 din Convenție, reclamantul s-a plâns de încălcarea dreptului său la onoare și reputație deoarece instanțele interne nu au reușit să-i protejeze drepturile menționate anterior, au evaluat în mod greșit circumstanțele cauzei și nu a putut astfel să obțină despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit.

Curtea a reținut că reclamantul este un bine-cunoscut fost jucător profesionist de tenis, fost președinte al Comitetului Olimpic Român, actualul președinte al Federației Române de Tenis, renumit om de afaceri național și internațional, și este estimat a fi una dintre cele mai bogate persoane din România. Instanțele naționale au constatat că articolul de presă criticat privea un subiect de interes public întrucât intenționa să aducă în atenția publicului existența unor societăți care aveau datorii semnificative față de stat și care numărau printre acționarii lor unii dintre cei mai bogați oameni de afaceri români. În plus, au menționat că datoriile acestor societăți au făcut obiectul altor articole de presă cu mult timp înainte de publicarea articolului în cauză. Prin urmare, Curtea nu a văzut niciun motiv să se îndoiască că un articol de acest tip ar fi putut contribui la o dezbatere de interes general privind integritatea morală a activităților comerciale și a practicilor acestor oameni de afaceri și funcționarea sistemului de colectare a impozitelor publice.

Pe de altă parte, Curtea a reiterat faptul că magnații, care dețin și administrează unele dintre cele mai prestigioase întreprinderi dintr-un stat, sunt chiar prin poziția lor în societate persoane publice, chiar dacă nu încearcă să apară pe scena publică. Rezultă că, în pofida opiniei sale personale că nu era o figură publică, reclamantul făcea parte din grupul de persoane publice care nu pot revendica dreptul la respectarea vieții private în același mod ca persoane particulare necunoscute publicului.

Curtea nu a sesizat niciun efect concret pe care l-a adus articolul în litigiu asupra reputației și vieții private a reclamantului și nici asupra activităților sale economice. Chiar presupunând că publicarea articolului fără consultarea reclamantului l-ar fi putut afecta într-o oarecare măsură, Curtea a avut îndoieli serioase cu privire la faptul că aceste consecințe erau suficient de grave pentru a depăși interesul publicului de a primi informațiile cuprinse în articol. În consecință, Curtea a considerat că instanțele naționale au pus în balanță drepturile concurente în joc, în conformitate cu criteriile stabilite în jurisprudența Curții, și nu au existat motive întemeiate care să înlocuiască opinia sa cu cea a instanțelor naționale.

Vegh și alții împotriva României

(30.11.2021, cererea nr. 13064/18 și alte 13)

încălcarea art. 6; încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 (proces echitabil; neexecutarea unei hotărâri judecătorești)

Cauza a avut ca obiect neexecutarea unei decizii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantilor în calitate de foste părți civile în cadrul unui proces penal împotriva Fondului Național de Investiții. Prin decizia din 4 iunie 2009, Înalta Curte de Casație și Justiție s-a pronunțat în favoarea reclamantilor, stabilind dreptul acestora de a primi despăgubiri de la bugetul de stat. Decizia a rămas neexecutată până în prezent în ceea ce privește un număr mare de creditori, inclusiv reclamantii din prezenta cauză.²⁰

²⁰ Pentru detalii relevante ale acestui proces, a se vedea cauza *Albert și alții*.

Deși Curtea a recunoscut că statul român a depus eforturi concrete pentru a continua plățile către beneficiarii lor, în prezent - adică la mai mult de 12 ani de la data pronunțării deciziei neexecutate a I.C.C.J. prin care s-au recunoscut creanțele executorii ale reclamantilor - pare să nu existe nicio perspectivă previzibilă ca aceste creanțe să le fie acordate. În această privință, Curtea a reamintit faptul că complexitatea procedurii interne de executare silită sau a sistemului bugetului de stat nu poate scuti statul de obligația care îi revine în temeiul Convenției de a garanta oricărei persoane dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești obligatorii și executorii într-un termen rezonabil. De asemenea, o autoritate a statului nu are voie să invoce lipsa fondurilor ca scuză pentru neonorarea unei creanțe judiciare. Statelor contractante le revine sarcina de a-și organiza sistemele juridice în așa fel încât autoritățile competente să își poată îndeplini obligațiile în această privință.

Aceste considerente au fost suficiente pentru a permite Curții să concluzioneze că autoritățile nu au făcut eforturi suficiente și convingătoare pentru a putea justifica o atât de mare întârziere la executarea deciziei interne definitive și executorii pronunțate în favoarea reclamantilor.

Borgovan împotriva României

(30.11.2021, cererea nr. 23553/15)

încălcarea art. 6 (proces echitabil; primire în profesia de avocat)

Cererea a avut ca obiect acțiunea civilă împotriva deciziei Baroului Suceava prin care reclamantului nu i-a fost admisă primirea în profesia de avocat. Invocând articolul 6 § 1 din Convenție, acesta a criticat lipsa de echitate a procesului, precum și faptul că proceduri similare au generat jurisprudențe naționale divergente, încălcându-se astfel principiul securității juridice.

Curtea a reținut că reclamantul era consilier juridic și a solicitat primirea în profesia de avocat fără examen, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat. Hotărârea definitivă în cauză a Curții de Apel București nu a fost conformă cu jurisprudența anterioară a Înaltei Curți de Casație și Justiție, care a pronunțat hotărâri contradictorii privind dreptul consilierilor juridici de a fi admiși în barou fără examen. Curtea a concluzionat că aceste fluctuații ale interpretării judiciare nu pot fi considerate o jurisprudență evolutivă, care este o trăsătură inerentă a oricărui sistem judiciar. În plus, în speță, deși sistemul juridic național este echipat cu un mecanism capabil să asigure coerența practicii instanțelor naționale prin intermediul unor căi de atac în interesul legii, această cale de atac nu a fost utilizată pentru a pune capăt acestei divergențe. Astfel, din cauza acestei lipse persistente de coerență a jurisprudenței interne, reclamantului i s-a refuzat admiterea în barou fără examen, în timp ce alte persoane aflate în situația sa au obținut acest drept prin intermediul hotărârilor judecătorești.

Daneș și alții împotriva României

(7.12.2021, cererea nr. 44332/16 și alte 2)

neîncălcarea art. 8 (dreptul la reputație; jurnalist)

Cererea a avut ca obiect respingerea acțiunii civile introduse de reclamantii, membri în conducerea Colegiului Medicilor Veterinari din România, împotriva unui jurnalist și a unui ziar săptămânal local pentru protecția reputației acestora în urma publicării unui articol care conținea critici la adresa lor.

Curtea a reținut că scopul articolului a fost de a stabili pericolul pe care îl reprezintă introducerea pe piață și utilizarea medicamentelor veterinare eliberate fără prescripție medicală, precum și demersurile reclamantilor pentru anularea Ordinului nr. 41/2012²¹

²¹ Ordinul președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 41/2012 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind condițiile de organizare și funcționare a unităților farmaceutice veterinare, condițiile de comercializare a produselor medicinale veterinare și a altor produse pentru animalele de companie, în magazinele pentru comercializarea animalelor de companie și/sau a hranei pentru acestea, condițiile de funcționare a mijloacelor de transport din domeniul farmaceutic veterinar, precum și autorizarea sanitar-veterinară a unităților, activităților și a mijloacelor de transport din domeniul farmaceutic veterinar, publicat în Monitorul Oficial nr. 295 din 4 mai 2012.

menit să consolideze eficacitatea standardelor relevante și implicarea directă a reclamantilor în comercializarea medicamentelor de uz veterinar. Curtea a considerat că în articolul respectiv au fost menționate aspecte de interes general legate de protecția sănătății publice și, potrivit obligațiilor pozitive ale autorităților din cadrul art. 8 din Convenție, publicul trebuia să aibă acces la informații care să-i permită să evalueze riscurile la care a fost expus.

Curtea a mai reținut că reclamantii erau personaje publice de o anumită notorietate și, prin urmare, nu puteau invoca protecția dreptului lor la viață privată în același mod ca o persoană privată necunoscută publicului. În ceea ce privește obiectul articolului, Curtea a arătat că acesta nu s-a concentrat asupra vieții private a reclamantilor, ci privea activitatea profesională a acestora în calitate de membri ai conducerii CMVR și de parteneri în societăți care își desfășoară activitatea în domeniul comercializării și al distribuției de medicamente de uz veterinar.

În speță, autorul articolului a acționat cu bună-credință invocând alte articole referitoare la același subiect și transformând informațiile astfel obținute în judecăți de valoare. Observațiile sale au fost confirmate de mărturia unui medic veterinar, care, la fel ca jurnalistul, a dorit să dea un semnal de alarmă cu privire la comercializarea liberă a medicamentelor de uz veterinar. Pe de altă parte, faptul că autorul articolului și-a moderat observațiile și a fost implicat într-o dezbatere deja în curs a fost un indiciu al bunei-credințe a acestuia.

Groza împotriva României

(21.12.2021, cererea nr. 12889/19)

încălcarea art. 6 (proces echitabil; ordonanță președințială)

Cauza a avut ca obiect acțiunea reclamantei în fața instanțelor interne pentru prejudiciul adus onoarei și reputației sale de către o altă persoană întrucât aceasta din urmă ar fi deschis pe Facebook un cont social media utilizând poza reclamantei și informații private ale acesteia și a postat mesaje în contul respectiv care au defăimat-o pe reclamantă în cercul său de prieteni și colegi de muncă și au afectat relațiile sale private și profesionale.

Curtea a reținut că atât instanța de fond, cât și cea de apel au refuzat pronunțarea unei ordonanțe președințiale pentru obligarea Facebook România și Facebook Irlanda să comunice informații pentru stabilirea identității persoanei care a creat contul. Instanțele au luat în considerare raportul expertului IT numit în cauză și au considerat că o asemenea ordonanță nu este necesară deoarece, în opinia expertului, din experiența sa anterioară, compania respectivă nu oferă răspuns la acest gen de solicitări. Având în vedere implicațiile decisive ale acestui aspect pentru cauză, Curtea a considerat, în special, că instanța de apel era obligată să dea un răspuns specific și explicit, indiferent care ar fi fost concluzia sa finală în această privință, și să clarifice motivele pentru care experiența unei singure persoane, deși expert numit de instanță, a determinat instanța de fond să renunțe la încercarea de a obține probe aparent decisive pentru soluționarea cauzei, având în vedere competențele specifice unei autorități judiciare. În lipsa unui astfel de răspuns, Curtea nu a putut verifica dacă instanța de fond a omis pur și simplu să examineze solicitarea sau dacă a intenționat să o respingă și care erau motivele acestei decizii. În consecință, a existat o încălcare a art. 6 din Convenție.

Costin Leonard Fălcuță

revizor jurist

Serviciul Coordonare Traduceri
Institutul European din România